

Hyvät ystävät, hyvät naiset ja herrat!

Juhlimme tänään Suomen itsenäisyyttä ja juhlaan on varmasti syytä. Olemme eläneet lähes kahden vuoden periodin, jossa pandemia on kurittanut koko maailmaa ja päivittäisen elämän on koettu olevan pois raiteiltaan.

Ja valitettavasti tilanne jatkuu edelleen ja joudumme pitämään juhlamme poikkeuksellisesti toteutettuna.

Tässä tilanteessa on kuitenkin hyvä katsoa historiaan ja pohtia, mitä kansakuntamme on kokenut itsenäisyytensä aikana, nyt kun sitä juhliitaan. Ovatko asiat todellakin nyt pandemian aikana ennen kuulumattoman huonosti.

Pystymmekö kulkemaan ajassa taaksepäin ja miettimään, miltä isänmaa näytti sen alkuvuosina.

Me, jotka olemme syntyneet -30, -40 tai -50 luvulla olemme saattaneet kuulla omilta vanhemmilta, isovanhemmilta tai sukulaisilta aikalaistarinoita. Meillä voi olla jonkinlainen mielikuva sen aikaisesta isänmaastamme.

Myöhemmin syntyneillä ja kaupunkilaistuneilla suomalaisilla ei välttämättä ole käsitystä siitä, mitä silloinen agraarikulttuurissa elävä yhteiskunta piti sisällään.

Otan muutaman esimerkin Suomesta itsenäisyyden ensi vuosilta, noin sata vuotta sitten:

- asukkaita Suomessa oli alle 3.2. milj.*
- seitsemän ihmistä kymmenestä sai elantonsa maa- ja metsätaloudesta*
- 12 lasta sadasta kuoli ensimmäisen elinvuotensa aikana*
- Viipurin lääni oli väkirikkain lääni, joka kuudes suomalainen asui siellä*
- hevonen oli menopeli, jolla liikuttiin ja lankapuhelimia oli korkeintaan 2 kpl sataa ihmistä kohti. Maaseudulla ei sitäkään. Nykyisen kännykkäpolven lienee mahdotonta kuvitella moista tilannetta*
- soraisia ja mutkaisia maanteitä ei aurattu talvisin, koska autoja oli vain*

hieman yli tuhat ja liikenne vähäistä

- Radiota tai TV:tä ei ollut olemassa. Suomen Yleisradio aloitti radiotoimintansa vasta vuonna 1926

Elintarvikepula oli suuri ja se tuntui erityisesti kaupungeissa. Tämän päivän yltäkylläisyyteen tottuneen ihmisen on vaikea tajuta tilannetta, jossa kaikesta on puute.

Silloin maa joutui katsomaan sisäänpäin ja omaan napaansa voidakseen ratkaista päivittäiseen elämään ja kansalaisten perustarpeisiin liittyvät haasteet, sellaiset kuten päivittäinen ruoka. Jouduimme ottamaan syömälainaa Amerikasta viljan ostamista varten, koska vaihtoehtona olisi ollut nälänhätä. Kun tämä laina aikanaan maksettiin, sai Suomi maineen maailmalla maana, joka ainoana maksoi velkansa takaisin.

Itsenäisyyden ensi vuosikymmeniin kuuluivat kieltolaki, kova työ, kansakoulun tuleminen pakolliseksi, -30-luvun talouslama sekä sisällissodan aiheuttamat haavat kansan sielussa.

Vasta talvisodasta alkaneet sotavuodet hitsasivat kansakunnan yhteen ja sodan jälkeen maksettavaksi määrätyt sotakorvaukset näyttivät myös muulle maailmalle, että Suomi ja suomalaiset ovat sanansa mittaisia. Sanotaan, että suomalainen sisu on osa kansallista identiteettiämme, joka ei sellaisenaan näy muulle maailmalle mutta sen tulokset näkyvät. Ehkä sen avulla kansakunta on kestänyt sodat, se on auttanut jälleenrakennuksen aikana ja myöhempinä vuosikymmeninä joskus turbulenteissakin tilanteissa.

Samalla meille suomalaisille on aina ollut tärkeää, mitä muut meistä ajattelevat ja mistä meidät tunnetaan.

Nuoren kansakunnan alkumetreillä kulttuuri ja ennen kaikkea urheilu antoivat mahdollisuuden tuoda esiin suomalaisuutta ja sisua. Se oli kansan itsetunnolle tärkeä asia.

Myöhemmin myös muut osa-alueet kuten liike-elämä ovat vahvistaneet Suomikuvaa maailmalla. Itsenäisyyden vuosiin mahtuu monta kuvan kirkastajaa.

Otan tästä joukosta esimerkkinä muutaman henkilön eri vuosikymmeniltä.

Urheilussa Paavo Nurmen ylivoimaiset saavutukset hämmästyttivät urheilevaa maailmaa ja hänen sanottiin kirjaimellisesti juosseen Suomen maailmankartalle. Mitä hän itse ajatteli urastaan ja isänmaastaan.

Paavo Nurmi:

”Minusta sanottiin, että juoksin Suomen maailmankartalle. Voihan se niinkin olla mutta kyllä minä itse juoksin aina kelloa vastaan.

Elämäkertakirjurit ovat sanoneet, että tärkein juoksuni oli olympiasoihdun tuominen Helsingin olympiakisojen avajaisissa Olympiastadionille.

Se oli erään kirjailijan mielestä yksi Suomen historian merkittävimmistä päivistä. Olin silloin jo 55-vuotias.

Moniko muistaa, että tein toisen urani liikemiehenä urheilun jälkeen. Minut tunnettiin tarkkana miehenä, kun puhe oli rahasta.

Rakennutin sentään 40 kerrostaloa Töölöön, Munkkiniemeen ja Lauttasaareen.

Mielestäni sekin oli isänmaallinen teko.”

Sodan jälkeisen maan itsetuntoa nosti Armi Kuuselan valinta Miss Universumiksi, maailmankaikkeuden kauneimmaksi naiseksi.

Armi Kuusela:

”En minä arvannut, mitä siitä seuraa kun osallistuin 17-vuotiaana Suomen neito –kisoihin.

Voitin kilpailun ylivoimaisesti toukokuussa 1952. Palkinnoksi sain suklaarasian, Seuran lahjoittaman kultaisen rannerenkaan ja edestakaisen matkan Yhdysvaltoihin Miss Universum-kisoihin.

Kaliforniassa voitin Ms Universum tittelin ja silloin Suomi meni sekaisin. Voiton sanottiin kohottaneen merkittävästi suomalaisten

itsetuntoa, joka oli ollut alamaissa edellisellä vuosikymmenellä käytyjen sotien ja sotakorvausten takia.

Erään kirjoittajan mukaan suomalaiset alkoivat voittoni ansiosta tuntea itsensä kansainvälisesti hovikelpoisiksi:

”Tuntui siltä kuin salotöllin tyttö olisi päässyt maailman huipulle ja vetänyt sinne mukanaan koko kansan.”

Ensimmäisiä kansainvälisiä suomalaisia yrityksiä oli Marimekko. Armi Ratia loi sinnikkyydellään kankaiden uudenlaisen kuviomaailman. Erilaisten omistusvaiheiden jälkeen Kirsti Paakkanen nosti yrityksen uuteen nousuun.

Kirsti Paakkanen:

”Olen tyhjästä aloittanut yrittäjä mutta perustin vuonna 1969 mainostoimisto Womenan. Se oli ensimmäinen mainostoimisto Suomessa, jossa oli pelkästään naisia työntekijöinä. Johdin toimistoa yli 20 vuotta, kunnes myin sen.

Vetäydyin eläkepäivien viettoon Ranskaan, mutta joutilaisuuteen kyllästyttyäni tartuin vielä tilaisuuteen, kun Marimekko tuli myyntiin. Ostin konkurssin partaalle ajautuneen design-talon ja palasin työntekoon.

Palautin Marimekon juurilleen; Armi Ratian luomaan painettujen kankaiden maailmaan.

Tein menestyvänä yrittäjänä kymmenien miljoonien eurojen omaisuuden ja olen testamentannut kaiken omaisuuteni Suomen lahjakkaille lapsille. Suomi on palvellut minua hienosti. Maksan testamentillani rakkaudenvelkaa maalle, joka on maailman paras ja jossa asuu maailman upein kansa.”

Kulttuurielämässä suomalaiset kapellimestarit ovat herättäneet ihailua ja ihmetystä. Miten voi pienestä maasta nousta niin monta lahjakuutta? Esimerkiksi Esa-Pekka Salonen, J-P Saraste, Osmo Vänskä, Susanna Mälkki, Atso Almila ja Sakari Oramo. Kaikkien heidän

opettajanaan toimi aikanaan Jorma Panula, joka on kouluttanut tuhansia kapellimestareita ympäri maailmaa ja saanut legendaarisen maineen.

Jorma Panula:

”Soittajalla on kuva omasta osastaan mutta kapellimestarilla on edessään kokonaisuus ja hänen on näytettävä, mitä partituuri sisältää. Minulta kysytään usein, mikä tekee hyvän kapellimestarin ja siihen on monta opiniota. Riippuu, keneltä kysyy. Yleisön mielestä hyvä on se, joka pomppii ja on temperamenttinen ja meidän, jotka koitamme opastaa, se, joka osaa partituurin, on rehellinen, ystävällinen ja jämpä. Kapellimestari on orkesteria varten, ei yleisöä varten. Näytä kahdella kädellä ja mimiikalla, muuta ei tarvita!

Minusta on sanottu, että olen opettaja ilman metodia. Sanon oppilailteni, että kyselkää, niin tehdään yhdessä. Ei kirjaan tai lehteen voi kirjoittaa, miten vispataan. Se on elävää meininkiä. Oppilaat saavat myös harjoitella orkesterin kanssa ja olemme käyttäneet videota harjoituksissa jo vuosikymmeniä. Kun valitsen oppilaita, panen heidät vispaamaan ja muutamassa minuutissa näkee, onko hänessä meininkiä. Kaiken muun voi oppia mutta ei karismaa!”

Näiden äänessä olleiden suomalaisten lisäksi on tietysti suuri joukko muitakin kansallista itsetuntoa nostaneita henkilöitä, mutta edustakoot nämä neljä maatamme tässä esityksessä.

Aloitin puheeni muutamaan välähdykseen itsenäisen Suomen alkuvuosilta.

Kun katsomme kansana peiliin nyt, on jokaisen pakko myöntää, että elämme hyvinvoipaa elämää.

Nuori kansakunta lähti liikkeelle pitkältä takamatkalta mutta askel askeleelta on edetty ja saavutettu asioita, joita ei itsenäisyyden alkuaikoina olisi voitu edes uneksia.

Hyvät ystävät!

Meistä jokainen tänään ja tässä huoneessa on myös etuoikeutettu. Meillä on ollut mahdollisuus matkustaa yli 5 000 km ja tulla viettämään lomaa, vapaa-aikaa tai eläkepäiviä lämmössä ja auringossa. Seikka, joka olisi ollut kaikkien utopioiden ulkopuolella noin sata vuotta sitten. Sen ajan ihmisille täysin käsittämätön asia. Tämä meidän on hyvä tiedostaa.

Olkaamme siis ylpeitä ja iloisia nykyisestä kotimaastamme, joka on mahdollistanut meille tilaisuuden viettää tätäkin juhlapäivää täällä Las Palmasissa.

Näillä sanoilla toivotan kaikille oikein hyvää Suomen itsenäisyyspäivää!

Juha Hallenberg Suomi-Seuran Itsenäisyysjuhlassa 6.12.2021